

Udgivet som katalogindlæg i anledning af DAFILA 73 udstillingen

FØRFILATELISTISK PENGEPOST I DANMARK 1766 – 1825

Frederik V
Konge af Danmark
Grundlægger af
det årlige generallotteri

I 1753 tilstod Kong Frederik V det nyoprettede kongelige opfostringshus allernådigst det privilegium at oprette et årligt generallotteri. Lodsederne blev solgt fra 80 kollektioner fordelt over hele riget, altså også i Norge og hertugdømmerne. Det blev allerede i 1764 udvidet med yderligere 10 lotterier om året. Dette lotteri gav anledning til pengeforsendelser fra kollektørerne, hvoraf en del var postmestre, til lotteriets hovedkasse i København.

Pengebrevene indeholdt penge fra kollektørerne, og kuverterne var faktisk et stykke papir lagt sammen på en bestemt måde og bagpå forsynet med tre laksegl. I midten kollektørens og på hver side af dette postseglet.

Disse pengebreve skulle forevises postmesteren, for at han kunne kontrollere indholdet. De blev derefter forseglet af afsenderen og ført på de almindelige brevkarter, men indlagt i særskilte pakker under adresse til postmesteren på be-

POSTSEGL

Seglene kunne have forskellige former men indeholdt altid den regerende konges monogram og byens navn.

stemmelsesstedet. På brevets forside skulle beløbet anføres. Enkelte af brevene er foruden det anførte beløb også forsynet med en påtegning »Pr. Attest« eller »Sager kgl. Tjeneste angående« d.v.s. de skulle betragtes som tjenestebreve. Denne undtagelse skyldes, at nogle af kollektørerne ved siden af deres virksomhed som kollektører var kgl. tjenestemænd, som kunne ansøge om portofrihed. Når de havde opnået denne, fik de udstedt en attest, der skulle forevises postmesteren, når de afsendte breve.

POSTSEGL

Christian 7.
(1766–1808)

POSTSEGL

Frederik VI.
(1808–1839)

Inden for perioden 1766–1825 nåede tre lotteriinspektører at blive udnævnt. Den første, Johan Friderich Baumgarten, var kongelig lotteriinspektør i årene 1766 til 1791, d.v.s. i Kong Christian 7.s regeringstid. Alle breve adresseret til ham var derfor forsynet med kongeligt postsegl C 7. Den anden kongelige lotteriinspektør hed Bie og virkede i årene 1801 til 1816; pengebreve adresseret til ham var dels forsejlet med kongeligt postsegl C 7 dels med kongeligt postsegl FR VI, idet Kong Frederik VI kom på tronen i 1808. Den tredje lotteriinspektør, Major von Scheel, Ridder af Dannebrog, afsluttede lotteriperioden under Kong Frederik VI; alle breve til ham er således forsynet med kongeligt postsegl FR VI.

Til DAFILA 73 er udvalgt udstillingsplancher med pengebreve fra de større fynske byer, hvor der på den tid har været lotterikollektører (nærmere beskrivelse side 4). Hele samlingen, som er en af de største, omfatter pengebreve fra de fleste byer i kongeriget, og som det vil ses i nedenstående fortegnelse, er byerne opdelt efter de to kongers regeringstid:

Christian 7. 1766–1808 — Postsegl C 7

Frederik VI 1808–1839 — Postsegl FR VI

Tidsperiode C 7
(1766–1808)

AALBORG
 ASSENS
 COLDING PAKKEPOST
 ERROESKIÖBING
 FAABORG
 HELSINGOERS DANSKE
 HELSINGOERS NORSKE
 HIÖRRING POSTSEGL
 HOBROE
 HOLBECH
 HORSSENS
 NESTVED
 NYBORG
 NYKIÖBINGS POSTSEGL
 NYKIÖBING PAA FALSTER
 NYSTED
 ODENSE
 RANDERS
 RINGSTED
 ROESKILDE
 RUDKIÖBING
 SAXKIÖBING
 SCHIELSCHIOR
 SKIVE POST EXPEDITION
 SLAGELSE
 SVENDBORG POSTSEIGL
 TISTED POST EXPEDITION
 WEILE
 WORDINGBORG

Tidsperiode F VI
(1808–1839)

AALBORG
 AARHUUS
 ASSENS
 CALLUNDBORG
 COLDING PAKKEPOST
 CORSOER
 EBBELTOFT
 ÆRÖESKIÖBING
 FAABORG POSTCONTOIR
 FAABORG
 FLADSTRAND
 FREDERICIA
 FREDERICHSBORG
 GRENAAE
 HELSINGÖER
 HIRSCHOLM
 HIÖRRING
 HOLBECH
 HOLSTEBROE
 HORSSENS
 HORSSENS POSTCONTOIR
 KIERTEMINDE
 KIÖGE
 KIÖGE POSTCONTOIR
 LEMVIG
 MARIBOE
 MIDDELFART
 NAKSKOV
 NESTVED
 NYEBORG
 NYEKIÖBING I SIELLAND
 NYEKIÖBING PAA FALSTER
 NYEKIÖBING I JYLLAND
 NÜESTED
 ODENSE
 PRÆSTÖE
 RANDERS
 RINGKIÖBING
 RINGSTED
 ROESKILDE
 RUDKIÖBING
 SAXKIÖBING
 SKANDERBORG
 SKIELSKIÖER
 SKIVE
 SLAGELSE
 SORÖE POSTCONTOIR
 SORÖE
 STEGE
 STUBBEKIÖBING
 SVENDBORG POSTSEIGL
 SVENDBORG
 WARDE
 WEILE
 WIBORG
 WORDINGBORG

BESKRIVELSE AF UDSILLINGSEXPONATER

- Planche 1:** Beskrivelse.
- Planche 2:** Pengebrev. Dateret i teksten 2. 9. 1768.
Sendt fra Assens til lotteriinspektør Baumgarten.
- Planche 3:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1808-1816.
Sendt fra Fåborg til lotteriinspektør Bie.
Forseglet med 2 postsegl Faaborg FR VI samt kollektørens segl med monogram C.
- Planche 4:** Pengebrev. Dateret på bagsiden 31/3 23.
Sendt fra Fåborg til lotteriinspektør Scheel.
Forseglet med 2 postsegl Faaborg Postcontoir FR VI samt kollektørens segl med monogram C.
- Planche 5:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1817-1825.
Sendt fra Kerteminde til lotteriinspektør Scheel.
Forseglet med 2 postsegl Kerteminde FR VI samt kollektørens segl med monogram IF.
- Planche 6:** Pengebrev. Dateret på bagsiden 31/3 23.
Sendt fra Middelfart til lotteriinspektør Scheel.
Forseglet med 2 postsegl Middelfart FR VI samt kollektørens segl.
- Planche 7:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1766-1791.
Sendt fra Nyborg til lotteriinspektør Baumgarten.
Forseglet med 2 postsegl Nyborg C 7 samt 2 kollektørsegl.
Brevet er forsynet med bemærkning »Med Attest«, hvilket betyder, at afsenderen har haft portofrihed, og brevet kan betragtes som et tjenestebrev.
- Planche 8:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1808-1816.
Sendt fra Nyborg til lotteriinspektør Bie.
Forseglet med 2 postsegl Nyborg FR VI samt kollektørens segl med monogram B.
- Planche 9:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1766-1808.
Sendt fra Odense til lotteriinspektør Baumgarten.
Forseglet med 2 postsegl Odense C 7 samt kollektørens segl med monogram LP.
- Planche 10:** Pengebrev. Dateret 31/3 23.
Sendt fra Odense til lotteriinspektør Scheel.
Forseglet med 2 postsegl Odense Postcontoir FR VI samt kollektørens segl.
- Planche 11:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1801-1808.
Sendt fra Svendborg til lotteriinspektør Bie.
Forseglet med 1 postsegl Svendborg Postseigl C 7 samt kollektørens segl med monogram BK.
- Planche 12:** Pengebrev. Udateret men formentlig fra 1808-1816.
Sendt fra Svendborg til lotteriinspektør Bie.
Forseglet med mørkebrune laksegl med guldstøv; 2 postsegl Svendborg FR VI samt kollektørens segl.

Ovennævnte breve er alle fra Fyn. Hvis De er interesseret i et brev fra en by, De har særlig tilknytning til, og som er anført på side 3, hører jeg det gerne. Såfremt jeg har den pågældende by i dublet, sendes brevet gerne til påsyn.
Løvrigt er jeg interesseret i at erhverve breve, der ikke er nævnt på side 3. Et førfilatelistisk pengebrev vil altid være en smuk og interessant indledning til enhver Danmark-samling.

ROBERT **BECHGAARD** FRIMÆRKER

JULIUS THOMSENSGADE 7 • 1974 KØBENHAVN V
(Hjørnet af Åboulevarden 15) TELEFON: (01) 35 68 32